

**FRYMBURSKÉ
OZVĚNY**

34

VYDÁVÁ MNV V NOVÉM HRÁDKU

40. VÝROČÍ OSVOBOZENÍ ČESKOSLOVENSKA

ssssssssssssssssssssssssssssssssssssssssssssssssssssssssssss

Vstoupili jsme do období čtyřicátého výročí vyvrcholení národně osvobozenického boje československého lidu proti hitlerovskému fašismu a osvobození Československa slavnou Sovětskou armádou.

Československý lid spolu s ostatními národy si v těchto dnech připomínají historické události před čtyřiceti lety. Čtyřicet roků žijí evropské národy v míru a naše národy budují socialistickou společnost. Znovuobnovení Československé republiky by nebylo možné bez vítězství antihitlerovské koalice v druhé světové válce a porážky fašismu. Osvobození Československa Sovětskou armádou bylo neoddělitelnou součástí revolučního zápasu všech pokrokových a demokratických sil proti fašismu a reakci ve světě. V našich podmínkách byl zahájen Slovenským národním povstáním a završen Květnovým povstáním českého lidu v roce 1945.

Druhá světová válka trvala šest let a byla největším střetnutím v dějinách lidstva, a to nejreakčnějších sil imperialismu proti socialismu a všemu pokrokovému lidstvu. Průběh a výsledky druhé světové války podstatně zasáhly do vývoje celého lidstva. Svět změnil svou politickou i hospodářskou tvář. Národně osvobozenický boj, boj proti fašismu a jeho porážka posílila jeho nejprogresivnější část - světový socialismus.

Sovětský svaz, který měl rozhodující úlohu při porážce fašistického Německa se stal uznávanou světovou velmocí, zmohutnělo komunistické a dělnické hnutí v kapitalistických zemích a začal se rozpad koloniální soustavy. Pokrok si razí světem nezadržitelně cestu, a tak se mění ve prospěch míru a vzájemné spolupráce mezi národy.

Ing. Rudolf Dušánek

S v o b o d a s e b l í ž í l a

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Myslím, že to bylo tu středu po sobotě 5. 5. 1945. Toho 5. 5. jsme hlídali hranice, resp. demarkační čáru v prostoru Hejzlarovy tkalcovny, označené na mapě jako Zelinkův mlýn, až do 4. hodiny odpoledne v neděli 6. 5., kdy nás horda SS přepadla a odzbrojila a zastřelila Hugo Vogla z Dlouhého čp. 25. V pondělí bylo vyhlášeno stanné právo. V úterý už se trousily ustupující skupiny německé armády. Večer toho bylo tolik, že se nedalo odzbrojovat - až ve zmíněnou středu.

Po dvojicích s opakovací pistolí devítkou v ruce zastavovali jsme nákladní auta plná německých vojáků a žádali jsme od nich zbraně a veškerý válečný materiál. Četař Lorenc z Nového Města nad Metují, projíždějící osobním autem, nás upozorňoval, ať žádáme odevzdání zbraní dobrovolně a hned propouštíme dál, aby se nehromadila armáda, která by se mohla postavit na odpor.

Bylo už odpoledne, asi tři hodiny, když se ke mně přidružil mladík, kterého jsem neznal, taky s pistolkou v ruce. Postupovali jsme proti příjíždějícím od Olešnice. Byli jsme právě na bývalém mostě nad Olešenkou, tehdy u Knourkových. Tam za plot jsme dávali, co nám odevzdali němečtí vojáci. Nejvíce bylo pancéřových pěstí, celá kupa, pušky, pistole, granáty, psací stroje a jiné věci, které se odvážely do Nového Města, aby se jich německá armáda nezmocnila.

Tak na tom mostě jsme zastavili nákladní auto, na jehož ložné ploše stálo plno vojáků. Žádal jsem mladého důstojníka, který stál vepředu, aby odevzdal zbraně. Zřejmě tomu v české řeči rozuměl, neboť mi lámanou češtinou odpověděl, že se vzdá jen uniformované armádě. Odpověděl jsem mu, že se nemusí vzdávat, ale ať odevzdá zbraně. Navenek nebylo vidět, že by byli nějak ozbrojeni. Koukal jsem zároveň po šoferovi a vojácích v kabině, ale všiml jsem si, že vytáhl z kapsy na prsou vajíčkový granát a podal ho mladíkovi vedle mne, když dříve vyšrouboval pojistku, takové křídélko. Ten od něho granát převzal a držel jej. Zvolal jsem na něho, ať ho hodí do vody. Na první výzvu mne neposlechl, zřejmě nevoják. Uposlechl až na druhou výzvu, když jsem ho upozornil, že granát je odjištěn a bude hned explodovat. Granát ještě nedopadl do vody a explodoval. Vyzval jsem potom toho mladého důstojníka, aby sestoupil s auta. Uvolnili mu cestu dozadu po voze. Ten vytáhl další granát a vhodil jej do několikametrové hlavně děla o průměru kolem 15 cm, kde nastalo vydutí hlavně. A jakoby nic postavil se přede mne. Právě procházela dvoučlenná hlídka a zastavili se s bodákem vztyč, Kubát Jan a Šotola Karel, oba z Nového Hrádku. Rekl jsem jim, co provedl, aby jej dovedli na četnickou stanici k dalšímu vyšetření. Dověděl jsem se později, že jim způsobil mnohou nepříjemnost. Protože další auto žádné nejelo, požádal jsem německé vojáky, aby dělo odpojili od auta a strčili ho na louku za most. Ihned uposlechl a dělo tam zůstalo až do podzimu 1945. Namátkou jsem je na autě kontroloval. Jeden měl u sebe esesácký nůž a jiný myslivecký zavazák. Jelo další auto, propustili jsme je, aby za 50 - 100 metrů je zastavili další, a tak to šlo až do Nového Města nebo do Dobrušky.

Proč jsem toto napsal. Rád bych, kdyby po přečtení - nebo z do-slechu od druhých - ozval se ten mladík, kterému podle mého odhadu bylo 14 - 15 let. Dnes by mu bylo o 40 víc. Jistě se na tu událost musí pamatovat, když jsme si oba navzájem zachránili životy. Nebo snad nežiješ?

Nikdy bych o tom nepsal, neboť každý to měl považovat za morální povinnost. Kdybych se ovšem nechtěl dozvědět ještě za svého života, kdo to byl. Účast na odzbrojování byla veliká, přesto dost jich zůstalo doma a čekali, jak to dopadne. Potom byli ti nejaktivnější.

Jan Čáp

Kropikář Josef Bělobrádek ze Sněžného nám zaslal několik podnět-
ných doplnků k některým našim článkům z poslední doby. Rádi je uveřej-
nujeme.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

K článku Zajímavý dokument

Se stavbou nynější kostelní věže bylo započato v roce 1861 a po-
kračováno v roce 1862. Tehdy byl v Novém Hrádku farářem František Hladký
v letech 1854 - 1868. Zemřel 9. 4. 1874 v Dobrušce.

Dne 2. června 1862 vytažen na věž zvon umíráček a dva větší zvo-
ny, dne 3. června 1862 vytažen veliký zvon 918 liber těžký, ulitý z po-
zůstalé zvonoviny ze zvonů při ohni 9. května 1843 rozlitých. Odlil jej
zvonář Karel Paul v Hradci Králové.

Tento zvon nechal z Hradce Králové přivést svými koňmi Ferdinand
Vogel, sedlák a obchodník s plátny, majitel plátenické manufaktury ve
Sněžném čp. 1 /nynější chata Horalka LVD Velorex/.

K článku Čtení z Kladského pomezí

První arcibiskup pražský Arnošt z Pardubic zemřel 30. června
1364 na zámku v Roudnici a podle svého přání byl pochován ve farním
chrámu v Kladsku, kde byl k roku 1368 vztyčen jeho náhrobek.

Poutní chrám - bazilika minor - ve Vambeřicích zbudován teprv
v letech 1695 - 1730/

K. R. Krpata ve svém obsáhlém článku "Kladské motivy", vycháze-
jícím na pokračování v Pochodni v roce 1969 píše, že "Arcibiskupovi
Arnoštovi tam dole v kryptě není smutno, má kolem sebe víc krajanů,
vlastně celý minsterberský dvůr Poděbradových synů, spí tu Jindřich s cho-
tí Voršilou Braniborskou, Boček, Viktorin s manželkou Alenou z Montfer-
ratu a s laurem poety na čele roztomilý Hynek, ten kurážný epigon Bocca-
cciův a pěvec Májového snu."

Původní, v roce 1368 postavený náhrobek časem zchátral a byl
v druhé polovině minulého století odsunut k levé chrámové zdi a nahražen
roku 1870 náhrobkem novým, ale i ten před nedávnem přenesen pod pilíř
levé lodě. Opuštěný hrob označuje nyní novodobý polský nápis v dlažbě,
"nepietně vtesaný do sešlapané náhrobní desky", jak píše dále K. R.
Krpata.

Rada MNV v Novém Hrádku děkuje při příležitosti 40. výročí osvobození
ČSSR slavnou Rudou armádou všem, kteří se poctivou prací zasloužili o bu-
dování a rozvoj socialismu v naší vlasti, kteří se zasloužili o šťastný
život v míru.

Za Radu MNV Bohuslav Lejp, předseda MNV Nový Hrádek

VÝZVA! VÝZVA! VÝZVA! VÝZVA! VÝZVA! VÝZVA! VÝZVA! VÝZVA! VÝZVA!
- závodům, kolektivům obytných domů a občanům.

Zamysleme se nad stavem svých obydlí, zahrádek, zelených ploch a při-
lehlých prostranství! Zamysleme se nad možnostmi vylepšení svého okolí
svépomocí v rámci 40. výročí osvobození jako dík za 40 let spokojeného
života v míru!

K o p n u t ý k o n ě m

Takto byl asi vyučen nebo nedoučen řezník, ale řemeslo nedělal. Jen, když někomu padl kůň, on jako velmi důležitý řezník šel koně dorazit. Jednou jsem byl při tom, to mně bylo už asi 10 let /1911/, na Skalce u vodojemu, kdy Grym šel píchnout takového koně. A nějak nešikovně si ke koni, který ležel na břehu, klekl, že ho píchne. Ale kůň náhle - asi v posledním tažení - natáhl nohu. Přitom zasáhl Gryma a to jste neviděli tu srandu, jak dělal Grym ze břehu dolů kotrmelce a všichni diváci se strašně smáli. Jinak to byl dobrý strejc. Když byl v takové dobré náladě, běhali jsme za ním a říkali "pane Grym, kampak jdete" a on se s námi dětmi dal do řečí. Každého se zeptal "čípak jsi" a za to, že jsme mu řekli "pane", dal nám po krejcaru. Také psával ve své době lidem žaloby k soudu.

V y p ů j č e n ý t r a k a r

Tenkrát se lidé soudili víc než dnes. Celkem pro každou maličkost se dostali k soudu. A tu Grym /Malý znání/ vypracoval žalobu. Jak vypravovali lidé - já jsem tomu ještě nerozuměl - on skutečně rozuměl i paragrafům. Tím také u soudu upadl v nemilost a vůbec mu bylo zakázáno žaloby podávat. On totiž přímo diktoval soudu, podle kterého paragrafu tu či onu věc mají soudit. Když už jsem se dostal na tu cestu soudní, povím Vám, jak taky jednou soud rozsoudil jednu věc.

V Bukouci byl krejčí Kubeček, toho jsem znal až do mých dospělých let. Ten Kubeček jednou půjčil Emanueli Andršovi trakar. Eman Andrš, to byl taky takový starý sudič. Když už Eman Andrš měl trakar jeden rok, samosebou ho Kubeček upomínal, aby ho odvedl. A Eman klidně /on tak pomalu mluvil/ - "Až nebudu trakar potřebovat, tak Vám ho odvedu. Já jsem Vám ho neukradl, já jsem si ho poctivě vypůjčil." Tak milej Kubeček Emanu žaloval a co byste řekli, jak to dopadlo? Skutečně soud uznal, že Eman trakar neupírá a že mu ho odvede, až ho nebude potřebovat. Zdá se mně, že to bylo divné soudnictví. Když už měl vypůjčenou věc rok, tak bych přece jen řekl, že už měl věc odvést.

S p a d l á c h a l u p a

Ten Eman, to byl zvláštní člověk. Tenkrát měl v majetku dvě chalupy. Jedna z nich je ta, co tam bydlí Vašek Beků čp. 108. To pamatuji, jak se tehdy zaprášilo, když ta chalupa spadla. Bylo to v neděli po poledni. Běhali jsme po náměstí a najednou koukáme, jak se sloup dýmu vystupuje v Bukovci. Běžíme tam, ale nebyl to kouř. Mysleli jsme totiž, že tam hoří. Ale nebyl to kouř, byl to sloup prachu, jak se chalupa splácla. Úplně z ní byla placka a komín trčel do nebe jako po ohni. A co tam bylo za komínem všelijakých not a trumpet. Samozřejmě, že jsme si jako kluci každý něco vzal. Měli jsme munštyky a někdo si vzal klárinet. On totiž Andrš taky vyučoval hudbě. Tam bylo instrumentů pro celou kapelu - asi 20 trumpet, klárinetů několik, bubny. Jak jsem se v pozdějších letech dověděl, tak se k němu chodili učit hrát ponocný Grym, úraťský Drašnar, v kopci Honza Grym a víc a víc učedníků. V jeho, totiž Andršově majetku, byl taky nynější Kovárnický kopec. Na tom kopci bylo tehdy hodně třešní a jelikož tam chodili chlapi na třešně, postavil si tam Andrš snovaďla a šrák, aby nic nepromeškal. Tak na kopci snoval a přitom hlídal třešně.

Andrš prý taky měl v cizině dámskou kapelu, ale nedověděl jsem se to od něho přímo, protože ve stáří, když jsem ho holíval, byl už takové málomluvné povahy - nebo nevím, proč o tom nerad mluvil. Zemřel asi v létech 1926, to jsem já už byl ženatý a často jsem ho měl v holírně. Jednou taky při holení jsme se ho ptali, jak to bylo, když mu spadla ta chalupa. A on povídá: "To mně udělal starej Bobeš Martínek, já měl střechu podepřenou vzpěrou a on tu vzpěru podtrhnul a tím to spadlo." No, něco na tom prý bylo. Nejlepší přitom bylo, že když mně to vykládal, seděl rovnou u mě v holírně mladý Martínek. No, ale jen jsme se tomu smáli, protože tomu už bylo asi dvacet let - žalovatelné to nebylo, protože v té době už byl Andrš takřka nad hrobem. Ta chalupa, která se rozsypala, měla čp. 108. Kubeček krejčí měl chalupu v Bukovci čp. 118. Josef Grym "Malý znání" bydlel v chalupě čp. 99.

S P O L E Ā Č E N S K Ā K R O N I K A

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

ledna

V naší obci oslavili a oslaví od ~~září~~ 1985 do konce května významná životní jubilea tyto občané:

Drašnarová Anežka	Nový Hrádek 4	3. ledna	81 let
Štěpánová Emilie	Nový Hrádek 123	4. ledna	80 let
Umlaufová Božena	Nový Hrádek 148	14. ledna	76 let
Drašnar Josef	Nový Hrádek 4	17. ledna	85 let
Dusil Josef	Nový Hrádek 3	19. ledna	75 let
Štěpánová Marie	Nový Hrádek 21	21. ledna	78 let
Hofmanová Bedřiška	Nový Hrádek 75	24. ledna	82 let
Hartman František	Nový Hrádek 70	4. února	80 let
Beková Františka	Nový Hrádek-Dlouhé 12	9. února	77 let
Kopecká Anežka	Nový Hrádek 90	11. února	86 let
Remešová Anežka	Nový Hrádek-Rzy 3	15. února	78 let
Hamerský Josef	Nový Hrádek-Rzy 13	17. února	76 let
Drašnarová Anna	Domov důchodců Teplice n. M.	19. února	84 let
Dernerová Anna	Nový Hrádek 22	2. března	77 let
Prouzová Ludmila	Nový Hrádek 110	6. března	76 let
Grim Josef	Nový Hrádek 85	7. března	75 let
Drašnar Josef	Nový Hrádek 173	10. března	77 let
Hromádková Božena	Nový Hrádek 128	10. března	78 let
Hartman Josef	Nový Hrádek 164	11. března	75 let
Nýčová Růžena	Nový Hrádek 57	15. března	79 let
Černá Anna	Nový Hrádek 16	22. března	78 let
Lepšová Anna	Nový Hrádek 89	25. března	75 let
Cejnarová Anežka	Nový Hrádek-Rzy 4	29. března	81 let
Smolová Marie	Nový Hrádek-Dlouhé 9	7. dubna	80 let
Grim Josef	Nový Hrádek 11	15. dubna	78 let
Teichman Karel	Nový Hrádek 273	19. dubna	89 let
Černý Antonín	Nový Hrádek 40	20. dubna	78 let
Balcarová Marie	Nový Hrádek 175	23. dubna	75 let
Hánlová Marie	Nový Hrádek 54	29. dubna	83 let
Hánlová Marie	Nový Hrádek 140	30. dubna	84 let
Hejdová Anna	Nový Hrádek 283	30. dubna	82 let
Sotolová Marie	Nový Hrádek 152	1. května	78 let
Burketová Božena	Nový Hrádek 134	4. května	83 let
Barešová Anna	Nový Hrádek 296	8. května	83 let

Všem oslavencům upřímně blahopřejeme!

x x x x x x x x

Do života jsme uvítali Kateřinu Balcarovou. Rodičům blahopřejeme!

x x x x x x x x

Stříbrnou svatbu oslavili Emil a Věra Hradeckých. Blahopřejeme!

x x x x x x x x

Rozloučili jsme se s těmito zemřelými: Ludmilou Šmídovou, Hedvikou Příbylovou, Josefem Janečkem, Boženou Sychrovskou, Františkem Siegellem, Rudolfem Dušánkem, Annou Mazáčovou, Pavlínou Krahulcovou, Marií Lepšovou a Annou Kárníkovou. Čest jejich památce!

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

F R Y M B U R S K Ě O Z V Ě N Y - vydává KaSS Nový Hrádek. Odpovědný redaktor Josef Tejkl. Povoleno OK ONV Náchod. Náklad 200 kusů.

Toto číslo bylo expedováno v květnu 1985. Frymburské ozvěny vycházejí 4 x za rok.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX